

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13208

DER MISHPET

Joseph Opatoshu

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שָׁלְבִּיבֵלִי אַטְעָה

№ 21

וְאֶפְאָטָאשָׂו

דָּעַרְמַשְׁפַּט

אֶלְעָיוֹדְשָׁא בְּזַבְּלַיְזָבָע
אֶן פְּרַעֲבָדְגָּוּבָוּ

פָּאָרְלָאָגְגָּוּסְוָלְטָוָרְגָּוּגָעָוּ / וּוֹאָרְשָׁעָה

שָׂלְבִּיבֵּלִי אַטְעָה

וְ 21

? אֲפָאַטָּאַשּׁו

דָּעֵר מִשְׁפֶּט

רְבָּנוֹן אַרְבָּזָן

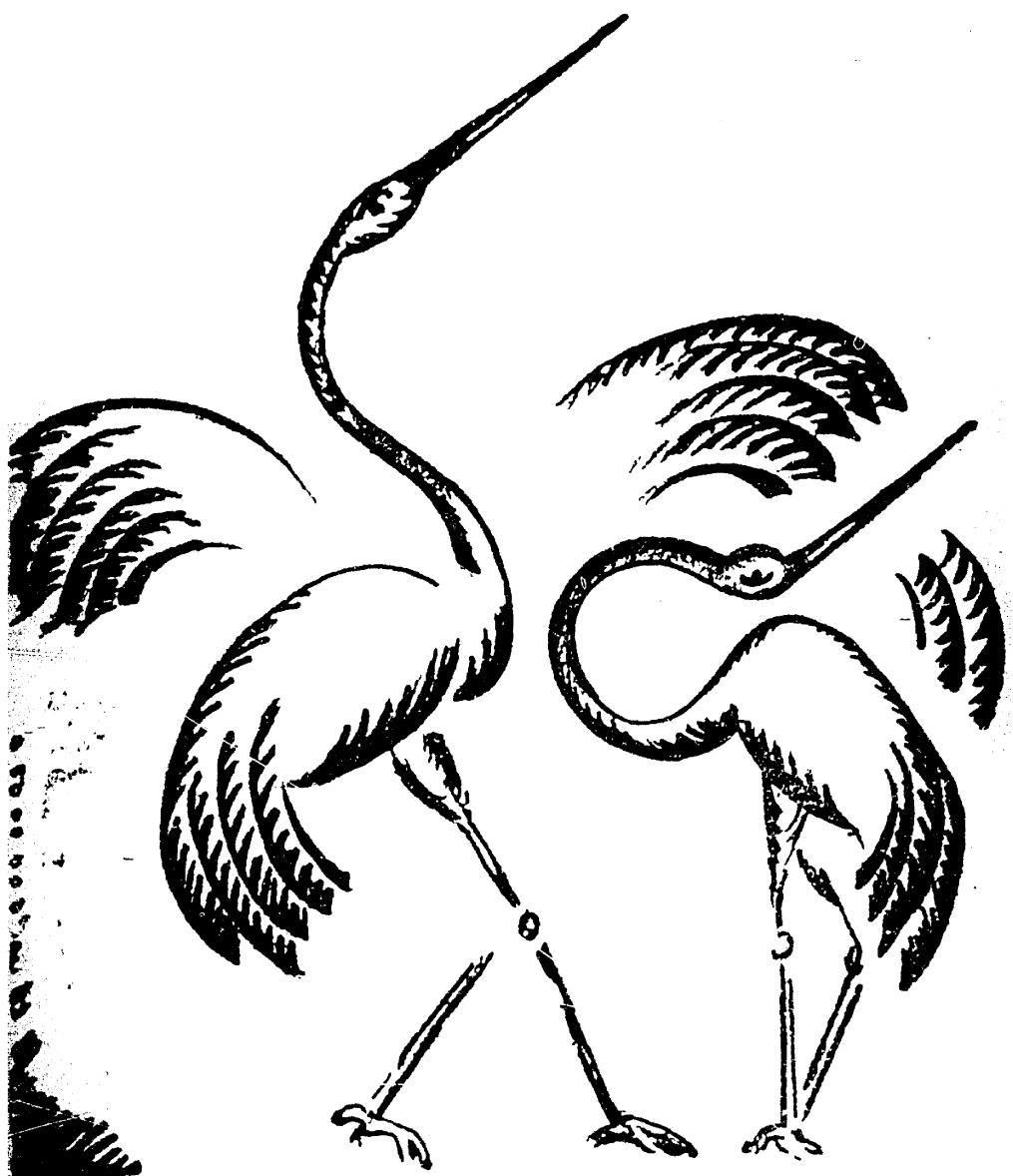
פֿאַרְלָאָג "קְוִלְטוֹרְ-לִיגָּעָ" / וּוֹאַרְשָׁע

צִילָּנוּנְגַּן תֵּין וְהַיִלְלָה / קִיפְשָׁע בְּנִי
ח. גַּדְגֶּלֶבֶר / דָּרוֹקָעָרִי "וְיַהֲעֵס" / גַּזְדְּרוֹקָ
אַר 1000 פְּקוֹדָמָה יִהְוָן / חַרְשָׁע 1924

J. Opatoszu — DER MISZPOT

Wydawnictwo „Kultur-Lige”
Warszawa, Leszno 40 m. 11

Druk. „Di Welt”, Warszawa, Nowolipie 7

מִן פִּירָעֹזְקַע זֶל

א

שמעה פישער, א פֿאָרגֿרָעְבְּטָעָר, מגושמדיקער ייד, האט
געווינט אין שכנות מיט פנחס „שריבער“. שמחהס פֿרְ
עריש הייזל מיטן שווארצן, פון אלטקייט שטרוייענעム דאך,
איו געשטאנען ביימ עק פון דער זשאלדעווקע, ווּ זי שניגידט
זיך, ווּ א טרייפ, צווישן שפֿיצְיָקָע סְקָאַלְעָס אָוּן פֿאָלָט מיט א
רויש אין דער ווּיסְטָל אַרְיָין. אָוּן פון דערוועיתנס האט זיך

געזאכט, איז דאס הייז איז אויכגעוואקסן פון די סקאלאט,
ויגט און שווענקט זיך אין וואסער, ווי א בערלינקע, און
ארום און ארום פֿלְעַכְתָּן זיך זילבערגנע סטענונגס.

דער פישער מיט דריי בנים זינען געתטאנווען און קאַט-
פאָטָעַס, באָרוּעַס, מיט פֿאָרְשָׁאָדְצָטָעַ אִיבָּעֶר די קְנִיעָן הַיּוֹן,
און גַּשְׁמִירֶט מיט קָעוֹ גַּרְוִיסָּע צוֹווִיָּאָוִיעָרִיקָּעַ עֲמָרָס.
שְׁמָחָהָס וּוֹיְבָּ, אָגָעָזָנְטָעַ, רְוִיטָע יְדָעָנָעַ, וּוּי אָפּוּעָרְטָעַ,
מיט אָוּוִיס דְּרִיְיעָקִיק טִיכָּל אַוִיפָּן קָאָפָּ, אַיז גַּעַתְּאָנוּן אָ
בָּאָרוּעַסָּע, מיט בְּרִיְיטָע צוֹנוּפְּגָעָוָאָקְסָעָנָעַ, וּוּי בֵּי אָגָאָן,
פֿינְגָּעָר אָוּן פֿאָרְדִּיכְטָ גַּרְוִיסָּע, גַּעַשְׁטָרִיקְטָעַ שָׁאָטְקָעַט. די מַעַּד,
נָעַר האָבָּן אָרִינְגָּעָלְעָגָט שְׁטִינְגָּעָר אַין די עֲמָדָס, דֻּעַר שְׁטָרָאָם
אָאָל זַיְנִישְׁט אָוּוּקְטָרָאָגָן. אָוּן אָז עֲמָדָר אַיז פּוֹלָגְעָוָאָחָן
מיט פִּישָׁ, האָבָּן זַיְגִּיךְ אָנְגָּעָצְנוֹן שְׁטִיקָעָר קִין, די פִּישָׁ זַאָלָן
נִיט זַעַן וּוּי צַוְּ אַנְטָלוּפָּן אָוּן האָבָּן דַעַם עֲמָדָר אָרוּסָגָעַ
שְׁלָעָפָּט. די צָאָפְּלָדִיקָּעַ פִּישָׁ האָט מַעַן אָרִינְגָּעָלְאָזָט אַיז די
גַּעַשְׁטָרִיקְטָעַ שָׁאָטְקָעַט אָוּן זַיְ אָנְגָּעָה אָנְגָּעָן אָן אָפְּלִיטָט, וּוּאָס
אַיז גַּשְׁוּוּמָעַן אַיז וּוּאָסָעַר, צָוְגָּעָפְּנוֹנָן צָוָם בְּרָעָג מיט גְּרָאָבָּעַ
שְׁטָרִיקָּ.

אויף דַעַם פְּלִיט אַיז גַּעַזְעַסָּן שְׁמָחָהָס מַזְוִינִיקָּ, זַעֲלִיקָּ
אָיְנְגָּלָ פָּנָן אָיְרָ צַעַן מיט אָוּאָרְצָל נַעֲבָן אָוּיָרָ, אָוּן גַּעַן
וּוּאָרְפָּן קְרִישְׁקָעָס אַיז אָפְּלָאָשָׁ מִיט וּוּאָסָעַר, וּוּז אָגָאָלָדָן
פִּישָׁל אַיז אָרוּמְגָעָשׂוּזָמָעַן.

ועליך איז געווואקסן אין וואלד ווי א ווילדע ציג. אפט פארפאָלן געוואָרַן אויף עטֶלעכּע מעג, זיך מיטגעכּאָפְט מיט א בערלַינְקָע זאלַץ, ווֹאָס איז פֿאָרְבִּיגְגְּשׁוּמוּן, און אין דשַׁה הַיִם האָט ער קִינְגָּם נִישְׁת אַוִּיסְגַּעֲפָעַלְתַּ. און איינְמָאָל,

ס'אי דורך א ווֹאָך און זעליך איז נִישְׁת אַהֲיֵמְגַעְקּוּמוּן, האָט די מוטער געלְאָזֶט פֿאָלַן א ווֹאָרט. אלַע האָבָן גַּעַשׂוּגָן. אָן נִישְׁת בְּחָנָם! ווֹעַן זעליך איז גַּעֲבָוִירַן גַּעֲווֹאָרַן מִיטָּן ווֹאָרְצָל, האָט די מוטער זיך דערשְׁרָאָקָן און גַּעַשְׁקַט נָאָר דַעַר אַלְטָעַר, טְשָׁאָרָאוֹנוֹנִיצְׁעַ, זיך זאָל אִים אַפְּשָׁפְּרָעָכְּ.

די מאכפה האט געהיסן דעם קליינעס זיער וחתן. אז
נישט, ווועט די קיסערין פון דער וויסל, די הייליקע וואנדע,
איהם צונגעמען.

און דער פישער מיט די בנים האבן געגלויבט באמונה שלמה,
או דאס שטיך וואסער, וו זי ווינען, מווז צונגעמען א מענטשן,
דען דער פאנג וווערט שוואכער פון יאר צו יאר. דאס וואסער
פאדערט זיין — דעריבער גיט זי אווי שלימנולדיך.

און יעדער מאָל, וווען זעליך איז פארפאָלן געווארן אויף
עטלעכע טאג, האבן אלע געשויגן און בי זיך האט יעדער
געטראכט, או דאס וואסער האט שיין זיין קרבן. איז, ווי
אויף צו להכעים, דער קלײַנער יעדער מאָל צורייגע Komען.
די וויסל האט אים שיין דריי מאָל אַרוַיסגעוואָרפן. דערוי.
בער האט שמחה ניט געוואר וויסן פון דעם יינגל, אים ניט
געלערנט קיין יידישקייט, איז טאָקע זעליך אַרומגעגענגען
קרואה בלויה.

— וואָס האָסטו זיך אוועקגעזעэт, וואָס, בהמה דו —
האט די פישערין א געשריי געטאָן צו זעליקן — גי אַריבער
צום "שריבער" און פרעוג וויפל פיש מע זאל שיקן אויף שבת
דאָס יינגל האט געכאנט די פלאַש מיטן גאלדנען
פישל און זיך געלאָוט אַיבערן וואָלד.

זעליך האט געטראכט, או וווען ער ווועט עטלער ווועגן,
וועט ער ניט כאָפּן קיין פיש מיט ערמערט. ער ווועט זיך אויס.

בזיען א פלייט און כא芬 פיש מיט טיפשן. און או ער וועט
רייך וווערן (און ריין וווערן ווועט ער געוויס), קרייפט ער זיך
א פאר גומענע שטייל מיט לאנגע כלעווועט, וואס פאג-
בינדן זיך מיט א שנאל אוש אונטערן בויך, א לאדען
רעל און ער ווועט ארוםפֿאַרְן אין די וואכערן אין אן אמת
פישערשפֿל, מיט איז גרויכן רעד. דעםאלט ווועט ער זיך
אויסבוּעָן פונקט איזה הויז מיט א גלעוזענדער, ווועראָנדער, ווי
פֿנהָס שרייבער האט. און צאמער גאר אַוועקַשענְקָעָן דאס
גָּאַלְדָּעָנָע פֿישֵׁל רָחָלָעָן? זִי אַיְזָן דָּאָרָמִיט אַיְם שְׂוִין בְּרוֹמָ
דָּעַם צוּוִיתָן טָאגָן ער האט אַיר שׂוֹוָאַרְצָעָר קָאָז דָּעַם עַקְ
אַפְּגָעָה אָקָט. אַשְׁעָנוּ רֵינָעָ כְּפָרָה! אֹז די פֿיש וּוּאַרְפָּן דָּעַם
רוֹיג, דָּאָרָף זִי זִיך נִישְׁט פֿאָרְגוּנְבָּעָנָע אָן אוּפְּפָרְעָז זִיך
יאָ, דָּאָס פֿישֵׁל וּוּעַט ער אַוּעָקַשענְקָעָן רָחָלָעָן. אַמְתָּה, גָּאַלְדָּעָ-
נָע פֿישְׁלָעָר וּוּאַלְגָּעָר זִיך נִישְׁט אָין דָּעַר וּוּיִיסָּל, נָאָר גָּאָר-
נִישְׁט, ער וּוּעַט עַלְטָעָר וּוּעָרָן, וּוּעַט ער כָּאָפָּן אַוּאַלְפִּישָׁ,
אַיְם אוּסְהַוִּילָן, זִיך אוּפְּנִיְעָן פָּוָן דָּעַר שׂוֹפָּן-פָּעָל אַפְּאָר
הוֹיזָן מִיט אַרְאָק צְוֹאָמָעָן, וּוּ די בְּלוֹיזָע אוּגָן זָאָלָן זִיך נָאָר
אוּיסְזָעָן, אָן ער וּוּעַט זִיך אַלְאָזָן טָאנָן מִיט אוּפְּגַעַשְׁטַעַלְטַע
פְּלִיסְפָּעָדָעָן צָו די גָּאַלְדָּעָנָע פֿישְׁלָעָר, ער וּוּיִיסָּט, אֹז זִיך
וּוּנָעָן אַיְן די טִיפְּסָטָע קָעָסָל-גְּרִיבָעָר. ער וּוּעַט אַבעָר רָחָלָעָן
אַנְזָאָגָן, זִיך זָאָל טּוֹיְשָׁן דָּאָס וּוּאַסְעָר אָן אַרְיִינְנוּאַרְפָּן עַטְלָעֶבֶעָ
קרִישְׁלָעָס.

אויף דער ווערטאנדע איז געזען רחל און זיך אויסגעט.
טעןhet מיט דער שווארצער קאץ, ווּאַס איז געלען איז און
אויגעבעטן קאשעך מיט א געשוֹאַלענען רוקן :

— מײַן אַרים קעכָל! ס'טוט דיר זוּיִ? נְגַ, ווּיוֹ נִישְׁטָן!
מיַקָּלְאַי זָגֶט, ס'וּוּט זִיךְ פָּאָרְהִילְן. דָּעַרְפָּאָר ווּוּט זַעֲלִיקָם
וּוּאָרְצָל ווּעָרְן אָזְוֵי גְּרוּיסִים, אָזְוֵי גְּרוּיסִים, זַעַטְסִים, אָזְוֵי! — אָזְנָן
וְהַאָטְצָעְשְׁפִּירִיט בַּיִדְעָה הַעֲנְטָלְעָך — ווּוּט דָּאָס זִין מִיאָוָס —
הַאָט רָחֵל זִיךְ צַעֲלָאָכָט — זַעֲלִיקָםִיט אָז עַק אוּפְּ דָּעָר בָּאָק!
— רָחֵל, זַעַטְסִים, כְּהָאָב אַגְּלָדָן פִּישְׁלָן! ווּלְקָסְטָן עַס?
רָחֵל הַאָט זִיךְ אַוְיגָעְדָּרִיט אָז אַרְאָפְּגָעְלָאָזָט גַּלְּיפָן:
— כְּבִין בְּרוּגוֹ!

— פָּאָרוּאָס בִּיסְטָו בְּרוּגוֹ?

— ווּיְלָ בִּיכְטָן גַּוְלָּן!

— אָז דָּעָר טָאָטָע הַאָט מֵיר גַּעַהְיִיסָּן, אוּפְּ מִין וּוּאָרְטָן?
שָׁר הַאָט נָאָך גַּעַהְיִיסָּן כָּאָפָּן דִּין קָאָצָן אִין אַזְאָק אַרְדִּין אִין
שָׁאָרְדוּוּאָרְפָּן פָּוּן בְּעֶרְגָּל, אָזְוֵי, פְּלִיוֹר, אִין ווּאָסְעָר אַרְדִּין!
— אָזְנָן מִינְסָט, ס'וּוּט דִּיךְ זִין גַּעַשְׁאָנְקָעָן? גָּאָט ווּוּט
דִּיךְ שְׁטָרָאָפָּן! מַיְקָאָלְאַי זָגֶט, אָז דִּין וּוּאָרְצָל מָזָן ווּעָרְן
אָזְוֵי גְּרוּיסִים, ווּי דָּעָר אַפְּגָעָה אַקְטָעָר עַק.

זַעֲלִיק אִיז אוּפְּ אַמִּינָות צַעְמִישָׁט גַּעֲוָאָרָן, זִיךְ אַנְגָּעָן.
כָּאָפָּט פָּאָר דָּעָר בָּאָק אָז אִם הַאָט זִיךְ בַּעַת מַעַשָּׁה מִיט
אָזְנָן אַמְתָּה אַוְיגָעְדָּאָכָט, אָז דָּעָר וּוּאָרְצָל ווּוּרָת לְעַנְגָּעָר.

— ס'אייז לאיגן! אין וויפל וווענטו, איז מארגן האָפ
אָפּ אַיְם שווין נישט? כ'הָאָפּ אֹז מיטל!
— וואָס פֿאָר אָמִיטל?
— מע שמירות אַיְם אוֹס מיט טויבּן-בלוֹט עטּלעכּ
טְּאֵל, וווערט ער פֿאָרְדָּאָרְט אָוּן פֿאָלְט אָרְאָפּ.
— טְּאָפּּ אָרוֹאָס טְּוּסְטוּ עַס נישט?
— ווילְ דִּי מאָמע וְאָגֶט, דער ווֹאָרְצָל אַיְזּ מְוּלְדִּיק אָוּן
אָזּ צְיוּעָל אַיְם אָרְאָפּּנְעָמָעָן כָּאָר 13 יָאָר, ווועט סְמוּל אַנְטְּלוּיְפּן.
— אָוּן דוּ בִּיטּ מְוּלְדִּיק?
— אָוּדָאִ, זְעַסְט, מִינְקּ הָאָטּ דִּי ווּוִיסְלְ דְּרָוִי מְאָלְ אָרוּסְ—
גְּשֻׁוּאָרְפּּן אָוּן כְּיוֹאָלְטּ אָפְּלָאוּ אַיְזּ יִם אָוִיךּ גְּעַקְּאָנְטּ שְׂוּוִימָעָן!
מיִין טְּאָטָעּ אַיְזּ שְׂוִין אָזְוִי לְאָנְגּ פֿישְׁעָר אָוּן הָאָטּ נְאָךּ קְיִינְ.
מְאָלְ קְיִינְ גְּאַלְדָּזְן פֿיְשָׁלְ נִישְׁטּ גְּעַכְּאָפּּטּ. אָוּן אַיךּ ווּוִיסְ, ווּזְזִי
חוֹלְגָעָן אָוִיךּ! אָוּן דוּ ווּוִיסְטּ נִיעָטּ!
— ווּוּ?
— אַיְזּ דִּי קְעַטְּלְ-גְּרִיבְּעָרְ!
— וְעַלְיִיקּ, ס'אייז אָמָתּ, אָז אָקְעַטְּלְ-גְּרוּבּ מוֹזִיעְדָּעְ יָאָר
צְוּגְעָמָעָן אָמְעַנְטִישְׁ?
— אָוּדָאִ, זְזִי ווּוִינְגָעָן דָּאָרְטּ מִיטּ דִּי גְּאַלְדָּעָנָעּ פֿישְׁלָעְ!
דוּ ווּוִיסְטּ, אָזּ צְיוּעָל עַלְטָעָר ווּעָרָן, ווּעלְ אַיךּ אֲהַיּן צְוּ דִּי
גְּאַלְדָּעָנָעּ פֿישְׁלָעְ!
— אָוּן אָזּ זְזִי ווּוּלְזּוּ דִּיר נִישְׁטּ אַרוּסְלָאָזּן?

— זי ווועלן יא אַרוּסְלָאוֹן?
— און וואָס וועסטו דאָרט טוֹן?
— וויסט וואָס, דאָרטן לִיגָּן אַלְעָים-אַוְצְרוֹת, וועֶל אֵיך זיך
אנַלְעָגָן פֿוֹלָע קַעֲשָׂעָנָעָס מִיט גָּאָלָד אָונְבְּרִידְלָאנְטָן אָונְקְוּמָעָן צְרוּרִיכָּת
— און וועסט מִיך אַוְיך מִיטְנָעָמָעָן?
— דִיך? אָז בִּיסְט בְּרוֹגוֹן!
— אַוְדָאי בִּין אֵיך בְּרוֹגוֹן!
— וועֶל אֵיך דִיך נִישְׁתַּמְנָעָמָעָן!
— טָא נָעַם נִישְׁתַּמְנָעָן!
— טָא גִיב מִיר אָפ ס'גָּאָלְדָעָנָע פֿיְשָׁל!
— ס'גָּאָלְדָעָנָע פֿיְשָׁל? טָא פָאָרוֹאָס בִּיסְטו אָזָא שְׁלָעָכָן.
טָעוֹן, נעמסט מִין קַעַצְל אָון — — —
— אוֹיפָמִין ווֹאָרט, כִּיוּעַל מַעַר דַעַם עַק נִישְׁתַּמְנָעָמָעָן!
— אָז דַו הָאָסְט שְׁוִין אַפְגָּעָה אַקְטָן!
— רְחַל, וּוְ בִּיסְטו? ס'עַסְן ווּעַרט קָאָלָט — הָאָט ذַי
אַלְטָע דִינְסָט גַעֲרוֹפִי.
— כְּגַיִ שְׁוִין — הָאָט רְחַל גַעֲנְפָעָרט אָון זיך אוֹיפָמִין
גַשְׁטַעַלְט.

— קוּם מַאֲרָגָן צוֹ אָנוֹן, רְחַל, בָּאַטְשָׁאָנָעָס (בּוֹשְׁלִיכָן)
זַיְנָעָוּ שְׁוִין גַעֲקוּמָעָן צוֹ פְּלִיעָן, וועסט קוּמָעָן?
— כִּיוּעַל קוּמָעָן.
רְחַל אִיז אַרְיִיז אִין שְׁטוֹב.

דען וואלד האט פרייליך גערויישט, געשמיינט מיט
קאליפאניע.

ועליך, אין אַפְגָעֶבְרָעַנְטָעָר, ווֹי אַצְגִּינְעָרְךָ, אַיז זַיךְ גַּעַן
גַּנְגַּעַן אַבְּרוּעָסָעָר אַבְּעָרָן ווֹאַלְדָּ, אַוְיסְגַּעֲמִיטָּן דֵּי סְטָעַשָּׁ
קָעַ, ווֹי אַלְעַ גַּיְעַן, גַּעַשְׁפְּרִיְזָט אַבְּעָר דָּעַר שֻׁוָּאַרְצָעָר, זַוְּמָ
פִּיקָּעָר, מִיט מַאְךָ בָּאוּוֹאַקְסָעַנְעָר עַרְד אָוָן הַגָּהָה גַּעַהָאָט ווֹי דֵי
קִילָּעַ, פִּיכְתָּעַ עַרְד צָעַגְיָיט אָוָן פִּידְלָט אַונְטָעָר זַיְנָע פִּיסְלָעָךְ,
וֹי גַּוט אַוְיסְגַּעַקְנָאַטְעָנָע טִיגָּג. דָּאָס יַיְגָּלְהָאָט גַּעַהָאַלְטָן אַ
שְׁלִיטָל אַיְן מוֹיָל אָוָן גַּעַפְיִיפָּט אַוִיְףָ ווֹאָס דֵי ווֹעַלְט שְׁטִיטָט.
רְחַלָּ, אַפְרִילְעָכָע, מִיט צַעַפְלָאַמְטָע בַּעַקְלָעָר, מִיט דֵי
שַׁיךְ אָוָן זַאֲקָן אַיְן דֵי הַעַנְט, אַיז דָּעַם יַיְגָּל נַאֲכַגְעָגָנָען.
שְׁטְרָאַלְן, ווֹאָס זַיְנָעָן גַּעַוּעַן בַּאַהַאַלְטָן טִיף אַיְן ווֹאַלְדָּ,
הַאָבָן מִיט אַמְּאָל גַּעַנוּמָעַן שְׁטִיפָן, זַיךְ פְּלָעַכְתָּן אַרוּם רְחַלְעָן.
דֵי שְׁטְרָאַלְן הַאָבָן זַיךְ פָּאַרְגְּנָבָעָט פָּוּן הַיְנָטָן, אַיר אַקוֹש גַּעַן
סְאָן, צְוַרְיק אַפְגָעַשְׁפְּרוֹנוֹגָעָן אָוָן מִיט אַמְּאָל זַי אַגָּאָס אַפְגָעָ
סְאָן מִיט אָזָא זַיְלָבְּרָעָנָר לִיכְטִיקִיט, אַו רְחַלָּהָאָט אַזְשָׁ פָּאָרָה
שְׁמוּרָעָט דֵי אוִיגָּן אָוָן אַרְוִיסְגַּעַלְאָזָט אַפְרִילְעָכָן קוֹוִיטָשׁ.
פְּוִיגָּל זַיְנָעָן גַּעַוּוֹאָרָן לְעַבְדִּיקָעָר, זַיךְ אַרְוִיסְגַּעַרִיסְטָן
מִיט אַפְאַטְשָׁעָרִי פָּוּן טִיפָּן גַּרְאָזָן, גַּעַבְלִיבָּן הַעַגָּעָן אַנְטְּקָעָן
דָּעַר צַעַפְלָאַמְטָעָר ווֹן אָוָן זַיךְ צַעַטְרָעָלָט.

דען וואלד האט פרייליך גערויישט, געשמיינט מיט
קאליפאניע.

און עט האט זיך געדאכט, גלייך מchnות פידל-שפילער
 זייןען צעווארפנ איבערן וואלאד, וווערן אלץ מידער, הען
 ביסלעכויז אוף צו שפילן — האבן די פידל-שפילער דער-
 זען, ווי א יונגע פארל שטייט האנט אין האנט באָרוועס איף

דער פִּיכְתָּעֵר ערֵז, האָבָן זַיְדָר דָּרְפִּילֶט יַנְגָּעֵר, רַאֲשׁ אָזְן
 רַאֲשָׁעֵר גַּעֲנוּמָיו רַיְבָּן זַיְעָרָע בּוֹיְגָּנָס אָן גַּעַל-רוּיְטָלָעֵבָע שְׂטָיָ-
 קָעָר קָאַלְיָפָאַנִּיעָ אָזְן די הַיְכָע סָאַטָּנָעָס, וַיְיַיְגָּעַצְוִיגָּעַנָּע
 סְטוּרָנוּעָס, האָבָן אַצְּיָטָעֵר גַּעֲטָאָן, זַיְדָר צַעֲבָרוּמָט, וַיְיַיְגָּעַצְוִיגָּעַנָּע
 שְׂפִילֶעֶר יַם: יַוְגָנָט! יַוְגָנָט!

אַרְוִוִּיסְגִּיְעָנְדֵּיק פָּוֹן וּוְאַלְדַּ, הָאַט דָּאַס פָּאָרְלַ זִיךְ אַרוּעַ.
גַּוּעֲזַעַט אַוִיפָּן בְּרַעַג פָּוֹן דַעַר וּוַיִּסְלַ אָוֹן גַּעֲנוּמָעַן שְׁוּעַנְקָעַן
אַיְן דַעַם דָוְרְכוּכְטִיקָן וּוְאַסְעַר זַיִעַרְעַ בְּלָאָטִיקָעַ פִּיסְלַעַךְ.
אוּפְּדַעַר צְוּוֹיְטַעַר זַיִטְוּוֹיְסָלְהָאָבָן זַיִן גַּעַצְוִיגָן בְּרִיטְעַגְּסַיְּ
גַּעַלְאַנְקָעַס, דָוְרְכְגַעַוּוֹאַרְפָּן מִיט גַעַלְן „כַּאֲבָעַר“ (פָּעַלְד בְּלִימְלָעַךְ).
אַיְבָעַר דַעַר לְאַנְקָעַ אִיז אַרְוִמְגַעְגַּנְגָעַן אַ זַיִיטַעַר בְּרוּשָׁעַל
מִיט אַ שְׁוֹוָאַרְצָן עַק. עַר הָאַט גַּהְוִיבָן זַיִנְעַ רְוִיטַעַ פִּים, וְוי
שְׂטָאַלְצָעַס, גַּדְלוֹתְדִיק פָּאַרְטִיסָן זַיִן לְאַנְגָּן הָאָלָזָן מִיטַן רְוִיטָן
שְׁנָאָבָל אָוֹן גַּעַשְׁלָוְגָעַן מִיט אַ „קְלִיוּ-קְלִיוּ“ גְּרִינְעַ זְשָׁאַבְקָעַלְעַךְ.
אוֹן אָז דֵי זָוַן אִיז אַרְנוֹסְגַעַשׂוּמוּמָעַן פָּוֹן הַינְטָעַר אַ וּוְאַלְקָן אָוֹן
גַּעֲנוּמָעַן בְּאַקְנוֹן, הָאַט דַעַר בְּוּשָׁעַל זִיךְ אַוּוּקְגַעַשְׁטָעַלְט אַיִּחְ
אִין פּוֹט, בְּאַהָאַלְטָן זַיִן רְוִיטָן שְׁנָאָבָל מִיט אַהָלָבָן קָאָפְ
אַוְנְטָעַר אַ פְּלִיגְלַ אָוֹן אַזְוִי גַּעַבְלִיבָן שְׁטִין אַוִיפָּ דַעַר גְּרִינְעַר
לְאַנְקָעַ, וְוי אָן אוּסְגַעְמָלְטָעַר.

— רְחַלְ, וּוַיִּסְטַ וּוְאַס וּוְאַלְטַ גַּעַזְוּעַן אַ גּוּטָע זָאָר ?

— וּוְאַס ?

— טָא שְׁוֹעוֹר זִיךְ, אָז וּוּעַסְטַ קִינְעָם נִישְׁטַ דָעַרְצִילְן !

— אַסְוָר נִישְׁטָן !

— גַּיִ, כִּיהָאָבָ מָוָאָ, וּוּעַסְט יָא דָעַרְצִילְן !

— אַוִיפָּ מִין וּוְאַרְטַ, נִישְׁטַ, זְעַלְיקַ !

— גַעַדְעַנְקַ ! — אָוֹן זְעַלְיקַ הָאַט אַוִיפָּגְעַהְוִיבָן אַ פִּינְגָעַ

צַו דַעַר נָאָז — וּוַיִּסְטַ וּוְאַס מִיד אִיז אַיִּנְגַעַטְאַלְן ?

— ווֹאָס ?

— דו ווועסט נישט טרעפֿן ! — האָט זיך זעליך צעלאָכְט.

— זאג שוין ! — האָט רחל זיך געבעטען, אַנגענו מען

זעליכּן בֵּי אַ האָנט אָונ געריבּי אִיד נאָס פִּיסְל אָן
זײַינְס.

— דו ווֹיִיכּט, ווּען מִיד קְרִיגַן אַ געַנְזָן אַיִּי, אַוי, ווֹאָלֶט

דָּאָט גְּעוּעָן גּוֹט !

— צו ווֹאָס דָּאָרְפְּסָנוּ אַ געַנְזָן אַיִּי ?

— כ'וֹאָלֶט עַס אַרְיִינְגָּעַלְעַט אַיִּן נַעֲכַת צו דַּי בָּאָטְשָׁאָ-

נָעַם, ווֹאָלֶט אַרְוִיסְגָּעַקְוּמָעַן אַ הַאֲלָבָעָר בָּאָטְשָׁאָן אָונַ אַ הַאֲלָ-

בָּעַ גָּאנְזָן.

— אָונַ דָּעַר בָּאָטְשָׁאָן ווּעַט דִּיךְ צוֹלְאָזָן ?

— כ'וּעַל עַס פָּאָרְטָאָג אַרְיִינְלְעָגָן, ווּעַן בִּידְעַ פְּלִיעָן

אוּוּעָק.

— זעליך, דו ווֹיִסְט ווּעַר עַס בְּרַעֲנֶגֶט קְלִיְינָעַ קִינְדָּעָרָו ?

ברִיְינָע זָגָט, אָז אַ בָּאָטְשָׁאָן בְּרַעֲנֶגֶט אַ קְלִיְין קִינְד אִין אַ

קָאַשְׁעָקָל. ווּוּ ווּוּנְעַן אַלְעָ קִינְדָּעָר ?

— אִין הִימָּל !

— אָונַ אָז סְרַעֲגַנְט ?

— אָז סְרַעֲגַנְט ? כ'וּוִיס נִישְׁט ! מַתָּהָמָא בָּאַהֲלָלְטָן זַיִּ-

זִיךְ, ווּעַן דַּי ווֹאָלְקָנָס גַּיְיָעַן אַרְאָפּ צו דָּעַר ווֹיִסְל זַיךְ אָגָ-

טְרִינְקָעָן.

— און דער באטשאן, וואס שטייט אויך דער . אַנְקָע,

— פָּרֶעֱגָעָן קְלִינָה קִינְדָּעָר ?

— אָוְדָא !

— זַיְלִיק, און אויך וועל שטארק וועלן, וועט דער

בָּאַטְשָׁאָן מֵיר אֹוֵיך בָּרֶעֱגָעָן אֲקִינְד ?

— אָוְדָא ! — און זַיְלִיק האָט אַונְסְּגָעַשְׁטְּרָעָקט די

העט — אָזָא בָּאָרג מִיט קִינְדָּעָר !

אָ צְוֹוִיְיטָעָר בּוּשָׁעַל, עַטוֹוָאָס אַ קְלַעַנְעָרָעָר, מִיט אָ וּוַיִּסְן
פְּלִיגָּל, וּוי אָן אַפְּגָעָקָלְעָכְטָעָר, האָט זִיךְ פָּאָמְעָלָעָךְ אַרְאָפְּגָעָ
לְאָט. דָּעָר „עַר“, וּוָאָס אִיז גַּעַשְׁטָאָנָעָן אֵין מִיטָּן דָּעָר לְאַנְקָעָ
הָאָט זִיךְ וּוי אַוְיְגָעַשְׁוֹכָעָט, צַעַשְׁפְּרִיטִיט די פְּלִיגָּל, פָּאָרְרִיסְן
דָּעָם לְאָגָגָן הָאָלוּ, זִיךְ פּוֹנָאנְדָּעָרְגָּעָנִיצְט אָוּן גַּעַנוּמָעָן
לְוִיפְּן אָרוּם אָוּן אָרוּם דָּעָר „זַי“ מִיט אָן אַרְאָפְּגָעָלְאָזָטָן קָאָפְּ
אָוּן גַּעַשְׁרִיגָּן — קְלִיאָ-קְלִיאָ — — דָּעָר „עַר“ הָאָט זִיךְ אָפְּ
גַּעַשְׁטָאָלָט, אַוְיְגָעַהוּבָן זַיִן רְוִיטָן, עַטוֹוָאָס צַעַפְּנָטָן שְׁנָאָבָל,
זָוָה עָר הָאָט גַּעַהָאָלָטָן אַגְּרִין זְשָׁאָבְקָעָלָע, וּוֹיְלָעָרִישָׂ גַּעַקְוָקָט
אַיִּיף דָּעָר „זַי“, וּוי עָר וּוֹאָלָט גַּעַזְאָגָט : „בִּי מֵיר וּוֻעַט שְׁוִין
אַחֲמִיבָן נִישְׁתָּטְשָׁאָרְבָּן פּוֹן הַוְּגָעָר“, אָוּן עָס אִיר אַוְנְטָעָרְגָּעָ
טְּדָאָגָן. בְּשָׁעַת די „זַי“ הָאָט זִיךְ גַּעַקְרָעָקט, גַּעַהָוּבָן דָּעָם
זְאָלָז, גַּעַגְּלָאָצָט די אַוְיָגָן אָוּן גַּעַשְׁלָוְנָגָעָן דָּאָס זְשָׁאָבְקָעָלָע, וּוָאָס
הָאָט זְיִיעָר קִין נִיט חַשְׁקָה גַּעַהָאָט צָו מַאֲכָן אֲשָׁפָאָצִיר אִיבָּעָרָן
בְּשָׁעַלְסָ גַּרְגָּת, הָאָט דָּעָר „עַר“ אִיר עַטְלָעָכָעָ מַאֲלָ פּוֹן לִיבָּ.

שאפט וועגן א פיך געטאן מיטן שנאַבל, איינגענודרט זיך
קָאָפּ צו אַיר אונטערן פְּלִיגֵּל אָוּן עֲפָצָס גָּזֹוּכֶת. עַד האָט זיך
צָוְרִיקָגָעְזָעַט, גָּעְנוּמָעַן פָּאַטְשָׁן מִיטָּדִי פְּלִיגֵּל, גָּעְפְּלוּגִין נִידְעָ-
רִיךְ אַרוּם דָּעַר "זַי", גָּעְמָאָכְטּ חַנְדְּלָעַךְ מִיטָּן בּוּגִיּוֹן, קְלוֹגָן
הַאַלְוּ אָוּן דָּעַר תָּמִיד שְׂטִילָעַר פּוּגֵל האָט זיך צָעוֹנָגָעַן:
קְלִיאָ-קְלִיאָ-קוּוֹעַ, קְלִיאָ-קְלִיאָ-קוּוֹעַ!

— זעליך איז אַרוּיס פֿוּן ווּאַטְעָר.

— גַּי שָׁוֵין אַהֲרִים, רַחַל, אָוּן בְּרַעְנָג אָן אַיִּ, אִיצְט אָז
דָּאָס נַעַסְט לִיְדִיק. גִּיכְעָר, טָו אָן דִּי שִׁיר!
רַחַל האָט אַפְּרִיאַלְעַכָּע אַנְגָּעָכָּאָן דִּי שִׁיר, זיך גַּעֲפִילָט
בָּאַקְוּעַמָּעָר אָוּן אַשְׁפְּרוֹנָג גַּעַטָּאָן.

— נָו, ווֹאָס גִּיסְטוּ נִישְׁטָ ? — האָט זעליך גַּעֲכַרְעַט.

— כְּפּוּלִי זיך אַלְיִין!

— ווּעַל אַיִּן מִיט דִיר מִיטְגִּיִּין, גּוֹט?
אוּן דִי קִינְדָּעָר, אַנְגָּעָמָעָנְדִיק זיך בָּאָר דִי הַנְּנְטָלָע,
זַיְנָעַן שְׁפְּרִינְגְּעַנְדִּיק פָּאַרְשְׁוּוֹנְגָן אַיִּן ווּאַלְדָּ.

ג

זעליך איז אַפְּרִיאַלְעַכָּר צו צו דָעַר סְטָאַדָּלָע, ווּ דָ
פְּשַׁלְעָסּ הַאָבָן גַּעַהָאָט דָאָס נַעַסְט, גָּעְנוּמָעַן פֿוּן רַחַלְעָן דָאָט
אַיִּ, עַס צָוְגָהָאַלְטָן מִיט דִי לִיְפָן אָוּן לִיְיכְטּ, ווּי אַקָּאָז, גַּעַ-
טָמָעַן קְלַעַטָּעָר אַוִּיפּ דָעַר גַּלְיִיכָּר לִיְמָעָנָעָר ווּאַגְּנָט. עַד

האט זיך אַנְגָּעָכָאָפֶט פָּאָר אָן אַפְּעָנָגָעָר קְרָאָקְוֹעַ, גְּעוּוֹאָרָט אַבִּיסָּל,
וְיֵי עַר וּוְאַלְטַ גְּעוֹזָכֶט דָּאָס גְּלִיכְגֻּוּוִיכֶט אָוָן זִיךְ אַוְאָרְךְ
גַּעֲטָאָן מִיטָּן קְעַרְפָּעָר אַוִּיפָּן דָּאָךְ. דָּאָס נַעֲסָט אִיז בְּאַשְׁטָאָנָעָן
פָּונְ אָן אַלְטָעָר, הַילְצָעָרָנָעָר, בְּרָאָנָעָ. אַיְן דָּעָר בְּרָאָנָעָ אִיז גַּעֲלָעָגָן
אַקוּישַׁ, אַוִּיסְגַּעַבְעַט מִיטְ גְּרָאָן אָוָן צְוּוִיָּגָן. אַטְוְכְּלָעָר רִיחַ
פָּונְ פִּישַׁ, זְטָאָבָעָס אָוָן הַינְדָּלָעָן הָאָט זְעַלְיקָן אַשְׁלָאָג גַּעֲטָאָן
אַזְנִים אַרְיִין. אַיְן דָּעָם נַעֲסָט זְיַינָעָן גַּעֲלָעָגָן דְּרִיְיַ גְּרוּוּסָע
אַיְירַ. זְעַלְיקָן הָאָט אַרְוִיסְגַּעַנוּמָעָן אָן אַיִי, אַרְיִינְגַּעַלְעָגָט אַנְגָּ
שְׁטָאָט דָּעָם דָּאָס גַּעֲנוֹזָעָנָעָ אָוָן גַּעֲוֹאַלְטַ זִיךְ אַרְאָפְּלָאָזָן פָּונְ
דָּאָךְ, וְיֵי בִּידְעַ בּוֹשְׁלָעָס הַאָבָן זִיךְ מִיטְ אַמְּאָלַ בְּאוֹזִין אָוָן
זִיךְ גַּעֲטָרָגָן מִיטְ צְעַשְׁפְּרִיטָעַ פְּלִיגָּלַ זְעַלְיקָן אַוִּיפַּ זְעַלְיקָן. זַעַ
קִיקְ הָאָט. נַאֲךְ צִיְּתַ גַּעַהָאָט אַרְאָפְּצָוּשְׁפְּרִינְגָּעָן, נַאֲרַ עַר הָאָט
זִיךְ אַזְוִי דַּעֲרָשְׁרָאָקָן, דֵי בּוֹשְׁלָעָס זָאָלַן אִים נִישְׁתְּ צְעַפְּקָן,
דָּאָס עַר אִיז גַּעֲבָלִיבָן אַרְגָּעַ שְׁטִיְין מִיטְ דָּעָם אַיִי אִין בִּיִּ
דַּעַ העַנְטַ.

רְחַחְ הָאָט אַרְוִיסְגַּעַלְאָזָן אַקוּוּיטָשׁ:

— זְעַלְיקָן, שְׁפְּרִינְגַּ אַוִּיאָפַּ!

זְעַלְיקָן הָאָט זִיךְ אַיְינְגַּעַקְאַרְטְּטָעַט, פְּאַרְשְׁטָעַלְטַ דָּאָס פְּנִים
מִטְ בִּידְעַ הַעַנְטַ, וְיֵי אַיְינָעָרַ וּוְאָס עַרְוּוֹאָרָט קְלָעַפַּ, אָוָן גַּעַנוֹ-
מָעַן זִיךְ אַרְאָפְּגָלִיטָשָׂן פָּונְ מְשֻׁפְּעַדְיָקָן דָּאָךְ.
דָּעָר „עַר“, דּוּרְכְּפָלְיַעַנְדִּיקַ, הָאָט אַוִּיסְגַּעַצְוִיָּגַן זַיִן לְאַגְּגָן
הַאֲלָן, זִיךְ פְּאַרְמָאָסָטָן מִטְ זַיִן שְׁאָרְפָּן שְׁנָאָבָל זְעַלְיקָן אִין

פנימ אריין. זעליך האט אויסגעמעטן דעם בושעלס שנאָבל,
געכאנט א פיך אין דער פלייעצע און אראָפֿגעַפָּלְן פון דאן,
ווײַ אַשְׁטִין. דאס אַיַּה האט זיך צעשרהַצֶּט און אַפְּגַעַגָּסֶן
זעליכן מיט א געלַעַר פְּלִיסִיקִיט.

רחַל האט געמיינט, אָז זעליך אַיַּז געוויס טויט פון דעם
קְלַאַפּ, האט זיך גענוּמָעַן אויסקנִיְּפָן שטיקער פְּלִישׂ, גַּעַ.
פָּאַלְן נָעַבְן זעליכן אויפּ די קְנִיעַן, אַיַּם אַרוֹמְגַעַכָּפּט מיט
בִּידְעַה הענטַלְעַךְ, גענוּמָעַן קְוַשְׁן אָז זיך צְעוּוִינְט:

— זעליכָּל, טִיעַרְעַר מִינְגָּר, סְטוֹט דִּיר וּוּי, זָאָג?
אַלְּצַּבְּן אֵיךְ שָׁוְלְדִּיקְ? צַו וּוֹאָסְ האָבְּ אֵיךְ גַּעֲבַרְאַכְטְּ דָאַס אַיַּז
אָז גַּעַלְיךְ אַיַּז פָּוּן דעם קְלַאַפּ צַו זיך גַּעֲקוּמָעַן, האט
ער דערפִּילְטַּ אַוְוִיטָּאָק אַיַּן אַיַּסְ פָּלִיעַץְ אָז זיך דָּעַרְמָאַנְטַּ
אָז דער בּוּשְׁעַלְהָאָט אַיַּס אַיַּס אַיַּס אַיַּס אַיַּס אַיַּס
פָּוּן רַעַקְלַ רִינְגַּט בְּלוֹטַ, האָט זיך אַכְּפַּ גַּעַטְאַן פָּאַרְן קְעַפְּלַ.

— אֹויַ, מַאֲמַעַשִּׁי, בְּלוֹטַ!

אָז זיך האָט זיך ווּידַעַר אַוּוּקְגַעַזְעַצְטַּ נָעַבְן זעליכן אויפּ
די קְנִיעַן אָז אַיַּם גענוּמָעַן בעַטְן:

— זעליכָּל, טִיעַרְעַר מִינְגָּר, קְוֹם צַו אָונָז, בְּרִינְגַּע ווּעַט
דִּיר עַפְּעַס צְוַלְעַגְן, זיך ווּעַט, אַסְכָּר, קִינְגַּעַם נִישְׁתַּ דָּעַרְצִילְן,
וועסְטַ זָעַן, כְּבִיעַטְ דִּיךְ, זעליכָּל, קְוֹם:

זיך האָט אַיַּס אַקְיַשְׁ גַּעַטְאַן אָז זיך צְעוּוִינְטַּ: — אַלְּצַּבְּן
בְּעַרְ מִירַן!

וועליך, זענדייך, או מע ווינט איבער אים, האט ער
ויך מיט אן אמת דערשראָקן, פֿאַרגֿעַסְּן אָן דעם ווַיִּטְאָק אָן
ויך אוַיְגַעְשְׁטָעלְט.

— קומ, רחל, מיר וועלן צויגין צום וואסער, וועסטע
מיר אָפּוֹוָאַשְׁן דאס בְּלוֹט, גוט? ווַיִּזְנְשֶׁט, מיר וועט גָּאָרְט
ニישט זיין! כ'האָבּ שוֹין געהאט גראָטערע לְעִבָּר אֵין קָאָט
אָן ס'האָט זיך אוַיְסְגַעְהִילְט.

— בִּיסְט בִּיזְן, זעליך?

— נײַן!

— ווַיְלַסְט מיר זאלַן אַיְבִּיךְ זַיְן חַבְּרָ?

— אָודָאי ווַיְלַאֲךְ!

— זעסטע, כ'האָבּ דיך אָזְזִי לִיב — האָט רחל געזאגט
אוֹן געכָאָפָט אַיר הענטֶל אַיבָּר דעם עַלְנְבִּיגְעָן אֵין מַולְל
אָרְיִין, פֿאַרְקּוּוּעַטְשַׁט דִי אָוִיגְעָן אוֹן אַשְׁטָאָרְקָן בַּיָּס זיך גַּעַטְאָן,
אוֹ אַלְעָ אַירָע צִינְדְּלָעָךְ האָבּן זיך, פֿאַרְלְאַפְּעַנְעָ מִיט בְּלוֹט,
אוֹרְוִיסְגַעְפְּרָעַסְט.

זַיְהַאָבּן גַּעַשְׂוִוִּיגְעָן, גַּעַגְּנְגַּעַן אַיבָּר דִי דִיקָע, טַרוּקָעַנְעָ
צַוְּיִיגְלְעָךְ, ווְאָס האָבּן זיך גַּעַבְּרָאָבּן אָונְטָעָד זַיְעָרָע פִּיסְלָעָן,
גַּעַגְּנְגַּעַן צַיְדָעָר ווַיְסִיגְ.

דְּחָל, ווַיְ אַקְלִיְינָעַ מַאֲמָע, האָט זיך גַּעַנוּמָעַן פֿאַרְעָן אַרְזָם
זעליכְעָן. זַיְהַאָט אִים אוַיְסְגַעְטָאָן דאס רַעַקְעָ, דַעַרְנָאָךְ האָט
זַי אַרְאַפְּגַעְצְוִינָן דאס הַעַמְדָה, זיך אַנְגַּאנְצָן פֿאַרגֿעַסְּן, אַז

מע טאר ניט קווין אויף א נא��עטן ייגל, גענומען איר וויסט פַּאֲרְטוֹכֵל, עס געטונגקען אין קאָלְטָע ווֹאֶסֶּעֶר אָוּן אַרְוָמְגָעַ ווִישְׁטַזְּלִיקָן דֵּי ווּונְד. זַעֲלִיק אִיז גַּעֲלָעָגָן אוֹיף אַלְעָפִיר, ווֹי אַפְּאָרוּוֹאָונְדָעַט חַיְהַלְעַ, זַיְקְיַיְן רִיר נִיט גַּעֲטָאָן אָוּן הַנָּאָה גַּעַהְאָט, ווֹאָס רַחְלָפָאָרְדָעַט זַיְקְאָרוּם אִיבְּ-אָוּן אָז זַיְהַאְט דֵּי ווּונְד אַרְוָמְגָעַוּוַיְשַׁט, הַאָט זַי אַוִּיסְגָּעַוּוַאַשְׁן אַיר פַּאֲרְטוֹכֵל, עס גַּוְטַז אַוִּיסְגָּעַדְדִּיט, אַרְוָיְפָגְעַלְעַגְט עס זַעֲלִיקָן אוֹיף דָּעַר ווּונְד, זַיְקְאָרְקְלִיבָן מִיט אִים צַוְּיִישַׁן קוֹסְטָעַם, אִין שָׁאָטָן, אָוּן אִים גַּעַדְהַיִסְן זַיְקְאַוִּיסְצִיעַן מִיטְן פְּנִים אוֹיף אַיר שּׂוֹיס, אָז דֵּי ווּונְד זַאְלָז זַיְקְעַטְוָאָס צּוֹטְרִיקָעָנָעָן.

זַעֲלִיק הַאָט אַלְעַז גַּעַפְּאַלְגָּט אָוּן אִיז גַּלְיַיְךְ אַנְטְּשָׁלָאָפָן גַּעַד ווֹאָרֶן בַּיְיַיְךְ רַחְלָעָן אוֹיפָן שּׂוֹיס.

רַחְלָפָאָרְדָעַט יַעַד ווִיְלָעַ אַנְטְּעַרְגָּעַהְיִיבָן דָּאָס פַּאֲרְטוֹכֵל — גַּעֲקוֹטָן, צַי דֵּי ווּונְד פַּאֲרְטְּרִיקָנְט זַיְקְ. דֵּי ווּונְד אַבְּעָרְהַאָט גַּעַבְּלוֹטִיקְט, הַאָט רַחְלָעָן פַּאֲרְקוּעַטְשַׁט אַנְטְּעַרְן הַעֲרַצְל אָוּן זַיְהַאְט זַיְקְ שְׁטִילְ צְעוֹוִינְט. אָוּן אַפְּאָרוּוֹיִינְטָעַ, מִיטְ רַוִּיטָע פַּאֲרְלָאָפְּעָנוּ אַוִּיגְן, הַאָט רַחְלָפָאָרְדָעַט אַיר קַעְפָּל צְוַיְשַׁן דֵּי בַּלְעָטָעָר אָוּן אַיְנְגַעַשְׁלָאָפָן.

7

די בּוֹשְׁלִיכָּעַ הַאָט אַגְּאַנְצָן פְּרִימָאָרְגָּן נִישְׁתָּאַפְּגַעְטְּרָאָטָן פָּוּן אַיר נְעָט — גַּעֲקוֹשָׁט, ווֹי דָאָס קְלִיְיַיְנוֹאָרָג פִּיקְט זַיְקְ פָּוּן דֵּי אַיְעָרִי

דער "ער" איז געוווען צטריאגן, געשוועט איבערן
געסט מיט מאדנע אויסגעשריין, געהראכט יעדער מאָל דער
זוי" עפֿעס אין מויל ארײַן און געשפריזט אַזום דער סטאָן.
דאָלע גין, מיט אָן אִינְגָעָקָרְטְשָׁעָטָן האָלוּ צוֹוישָׂן די פְּלִיגְלָן.
די זוי" האָט אַרוַיְסָגָעָלָאָזֶט אַמאָדְנוּם "קְלִיוֹ-קְלִיוֹ". דער
ער" האָט זיך צוֹגְעַזְעַט, צעשפְּרִיטְטִיט די פְּלִיגְל אָון געווועט
בַּיִּם נַעֲסֵט. דָּר אַיְּן אוַיף אַרגָּע וַיְיַעֲסֵדְתָּן גַּעֲוָאָרָן, גַּעַּ
קוֹקָט אוַיף דָּר זוי", וּוְעַלְכָּעָה האָט אַרְאָפְּגָעָלָאָזֶט פָּאַרְשָׁעָמֶט
דָּעַם קָאָפָּ, וַיְיַעֲשֵׂה זיך גַּעֲבָעָטָן: אָוְכִּיבְּן אוַיף מִין
וּוְאָרָט נִיט שִׁידְיקָן. אַקְלִיָּן גַּעֲנוֹעָלָעָה האָט זיך אַרוַיְסָגָעָ
קִיְּקָלָט פָּוָן דָּר אַוְיְסָגָעָסָעָנָר שָׁאל פָּוָן אָן אַיִּ. דָּר
בּוֹשָׁעָל האָט דָּרְפִּילָט, וַיְיַעֲלֵץ אַיְּן אִיר נַעֲמָט זיך טְרִיְּסָלָעָן
אוֹן זיך אַוְאָרָף גַּעֲטָאָן אוַיף דָּר זוי", גַּעֲפְּלִיקָט מִיטָּן
שְׁנָאָבָּל אִירָעָ פְּעַדְעָרָן. די זוי" האָט נָאָך טְיִפְּעָר אַרְאָפְּגָעָלָאָזֶט
דָּעַם קָאָפָּ, זיך נָאָך נַעֲנְטָעָר צוֹגְעַרְוקָט צָוָם "ער" אָון זיך
ニִשְׁתְּ גַּעֲוָוָרָתָן. אַלְצָן אִיר האָט זיך גַּעֲבָעָטָן: שְׁלָאָג בְּעָסָעָר!
דָּר בּוֹשָׁעָל האָט אַפְּיק גַּעֲטָאָן דָּאָס קְלִיְּנָעָ גַּעֲנוֹל מִיטָּן
שְׁנָאָבָּל, עַס גַּעֲכָאָפָּט פָּאָרָן קַעְפָּל אָוָן עַס אַשְׁלִיְּדָעָר אַרְאָפָּ
גַּעֲטָאָן פָּוָן דָּר סְטָאָדָלָעָ. דָּר האָט גַּעֲנוּמָעָן צְעוֹוָאָרָפָן מִיטָּן
שְׁנָאָבָּל אָוָן מִיט די לְאַפְּעָס דָּאָס נַעֲסָט, מַעַר זיך נִשְׁתְּ אַמְּגָעָ
קוֹקָט אוַיף דָּר זוי", גַּעֲשְׁתָּאָנָעָן אַ וַיְיַלְעֵ אָוָן אַוְוָעָ
גַּעֲפְּלּוֹגָן.

די „זַי“ האט זיך אויסגעלאַכט, גענומען שאָרפן אָן די
צײַן פון דער בראנע אַיר שנאָבל אָון געטראָכט, אָן זַי אָין
אַ פֿאָרְלוּיוֹרְעָנָע, אָן דער „ער“ אַיז געפֿלוֹיגַן זַי פֿאָרְמַטָּח
פֿאָר דער סְטָאָדָע.

די „זַי“ האט אויפֿגעהוּוּבָן אִין פּוֹס, גענומען שְׂטָאָרְקָעֶד
שְׂאָרְפָּן אַיר שנאָבל אָן דער בראנע אָון זַי צֻעוֹוִינְגַּט אַוְיַף
אַיר שְׁטִיגְעָר. זַי אִין גַּעֲוָעָן זֵיכָעָר, אָן דָּאָס אִין נִישְׁתָּאָר
שְׁוֵילָד, אָן אָוּמְגָלִיק אִין אַיד גַּעֲשָׁעָן, אָן זַי וּוּעָט זַי דָּעָרָ
צַיְּלָן, די עַלְטַסְטָע פּוֹנָן דער סְטָאָדָע... זַי וּוּעָט זַי וּוּיְיָן די
צַוְּוִי קִינְדָּעָר, עַכְתָּע בּוּשְׁעָלָעָר, מִיט רְוִיטָע לְאַפְּקָעָס אָון רְוִיָּה
טָע שְׁנָאָבְּעָלָעָר... אָון זַי וּוּידָעָר צֻעוֹוִינְגַּט.

זְעַלִּיק מִיט רְחַלְעָן זִיְנָעָן גַּעֲזָעָסָן אַוְיַף דָּעָם פְּלִיטָ.

— דו וּוּיִיסְטָ, רְחַלְעָן?

— וּוֹאָס?

— פּוֹנָן הַיִּנְטָ אָן וּוּעָל אַיךְ קָאנָעָן שְׂוּוִימָעָן פּוֹנְקָט וְזַי

אַ קָּאָטְשָׁקָעָ.

— וְהַ רְּנָאָךְ?

— כְּיוּעָל זַי אַוְיִשְׁנְיִידָן די פְּינְגָעָר פּוֹנָן — — —

— זְאַלְסָט עַס נִישְׁתָּאָן, הַעֲרָסָט, זְעַלִּיק! כְּיוּעָל, אַוְיַף

מִין וּוּאָרט, אַיְבָּיק מִיט דִּיר זִיְן בְּרוֹגָן, אַיְבָּיק!

— אָן דו לְאֹוט נִישְׁתָּאָן! הַעֲרָמִיך אַוְיַף-אַפְּרִיעָד אַיְבָּיק

— אודאי לאו איד נישט.

— זעכט, כ'וואל נעמען די הייטליך פון געגועגע לאפֿ-
קעס, זי אריינמאכן צוישן מינע פינגרער, זי פעסט ארום-
בינדן, בי זי וועלן זיך אינואקסן אונ דערנאר — — —
— אונ בלוט ווועט נישט גיוו? — האט אים רחל אי-
בערגעריסן.

— אודאי ווועט נישט גיין! אפֿעלא האט מיך אויסגע-
לערנט זיך צענידן א פינגרער מיטן שארפֿסטן מעסער און
ס'אל קיין בלוט נישט גיין, איר מאמע איז דורך א מכשפה!

— דו ביסט דורך ברוגז מיט אפֿעלאן?

— אודאי בין איך ברוגז! דו וויסט, רחל, אפֿעלא האט
או גראז, או מע טוט עס א ליעק, שלאפעט מען א גאנצן מעת-
לעת. גלויבסט נישט? אויף מיין ווארט!

— האט זי!

זי האבן א ווילע געשוויגן.

— זעליך, ס'איו טאקו אמת, או אפֿעלאס מאמע גייט
אין שיך פון מענטשישע אדערן?

— אודאי. דו וויסט, אפֿעלאס מאמע קאן וווען א
שטרוי אויך, זיך באהאלטן אין קלענסטו שפעלט! זי איז
דורך אין אמתע מכשפה!

די שטייל וויסט האט זיך געלגעולט. פון די בלעוזיך
זײַנען געוואָרַן קרייזן. די קרייזן האבן זיך צעוואקסן, אײַן.

געשלונגען אינער דעם צווײיטן, געווארן גרעסער און גרעז
סער און די חמיז רזאַיקע ווייסל, וואָס האָט אויסגעזען ווי
אָ קריישטאלענער שפיגל, איז ווי פֿאַרגלְיווערט געווארן, אַיִן
געשלעפערט אלֶיך אַרום.

אָ שוואַלב האָט דורךגעפלְאַטערט, דערזען אַין וואָסער
גאָך שוואַלבן, האָט זֵי פֿון הײַמְלָעְכְּקִיט ווועגן זֵיך אַפְּגָעָז
שטעלְט, אַיְנְגַעְטוֹנְקָט דאס שנְאַבְּלָע, אַין די ווייסל האָט זֵיך
אויף דאס נֵי צְעַבְּלָעְלָט.

זעליך האָט דערציילט, אָו אונטערן "שוואַרבּן שטיין",
אַין אָ גַּלְעַזְעַרְנוּם פֿאַלאָץ ווֹינְגַט ווֹאנְדָע, די קִיסְעָרִין פֿון
וּוַיסְל. זומער, אַין די גְּרוֹיסְטָהִיצְן, ווֹעֵן די וּוַיסְל ווּוְרָט
פֿלְאָך, פֿאַרְקְּלִיבְּט זֵיך ווֹאנְדָע מִיט אִירָע שׂוּעָסְטָעָר אוּפְּן
שטיין אָוָן פֿאַרְנָאָרְן צֹו זֵיך קְלִינְגְּעָדְרָה. זֵי האָט שְׁוִין
אִים אוּיך דְּרִיְּמָאָל גְּעוֹאָלָט כָּאָפָן, האָט עָר אַבְּעָר אָזָא
שְׁפָרוֹך, אָוָן עָר זָגְט אִים, ווֹאָקְסָט גְּלִיכְרָאָוִיס אָפִיעַרְדִּיקָע
רִיפְּ אָוָן זֵי קָאָן צֹו אִים נִישְׁטָ צֹו.

— זעליך, אָוָן צֹו וואָס האָרָף ווֹאנְדָע אָזְוִי פֿילְ קִינְדָּעָר?
— צֹו וואָס זֵי דְּאָרָף זֵי? זֵי קוּשְׁט זֵי אָזְוִי לְאָנְגָּג, בֵּין די
נְשָׁמָה גִּיט זֵי אָוִיס אָוָן דְּעַנְאָלָט עָסְט זֵי אוּיך וּיְעַרְעַה הַעֲרַצְלָע!
די קִינְדָּעָר האָבָן דערזען, ווי אָמְחָנָה בּוֹשְׁלָעָס קָוּמָעָן
אַנְצּוֹפְּלִיעָן, לְאָוָן זֵיך אַרְאָפְּ אוּיך דַּעַר "קַעַמְפָעָ" (איַנוֹל), וואָס
געַפְּינְט זֵיך אַין מִתְּנַדְּרָה וּוַיסְל.

— דאס גיינז זיי פראווען א חתונה — האט זעליך גע-
זאגט אוון זיך געווענדעט צו רחלען — קומ, מיר וועלן צו-
פארן מיט דעם שיפל.

ועליך האט אפגעבעונדן פוןם פלייט דאס שיפל. רוחל האט
זיך אַרְוָמְגָעָקּוֹט, צי קיינער פון די היימישע זעט זוי נישט,
און איז אַפְּרִילְלָעֵכָע אַרְיִיגָעַשְׁפָּרוֹנוֹגָעָן אִין שיפל.

רחל האט געקוּט, ווי די קלײַנָּע קריישטֿאַלעֲנָע וועלְן
פאָלְדָּעָוָעָן זיך, שלְינְגָּעָן אִין אַיִּינָּעָר דעם צוֹוִיטָן, בְּלָעְנְדָּן
די אוֹיגָן, אֵין זִי פְּרִיאַלְעַכָּר גַּעֲוָאָרָן אָוָן אַרוֹיְסָגָעְלָאָוט אֶ
מאָדְנָעָם קוֹוִיטָש.

זיי, זיגען אַרוֹיס אָוִיפֵּד דער "קַעְמַפֵּעַ", אַרוֹיס גַּעַשְׁלַעַפֵּט
דאַס שִׁיפֵּל אָוֹן זֶיד אַוִיס גַּעַצְזִיגֵּן אָוִיפֵּן גְּרָאוֹן.

די בושלעס האבן זיך אויסגעשטעלט איזן א האבן קרייז.
אן עלטערע פאר, ווי צוויי חשובע בעלי-בתים מיט פאודלעג-
טעה הענט, האבן געשפאנט אין מיטן קרייז. דער "ער" אין
געקומווען צו פליין, געהאלטן דאס טויטע גענול אין שנאבל,
עם אונטערגעטראגן דער עלטערער פאר — נא, זעט!

די עלטערע בושלעס האבן דאס גענוויל באטראקט, בא-
שמעקט, געווארפנ מיט זיערעד לאנגעה העלווער, געגודערט
אויף זיעער שטייגער און צוויי בושלעס זייןען אוועקגעפלויגן.
- באלאד זייןען די בושלעס צוריק געקומען מיט דער "ז".
די שלוחים האבו מיט "קליו-קליא, קליו-קליא" איבערגעגעבעו

דען זיין טענות. די בושלעס האבן זיך וויזער צעגודהרט,
 זיך געקאקט, ארויס פון קריין, זיך צונוייגעשטופט אין אין
 שפֿע און פון דערוויטנס האט זיך געדאקט, אז אברײַטבּײַנִיק
 פֿערזעעניש מיט צענדליך בויגישע קעפּ שטייט אין מיטן דער
 וויסל און שרײַט "קליו-קליאָ-קליאָ!" —

די בושלעס האבן ארמגערינגלט די זיין. דער "ער"
 אין דער ערשטער צו, דער לאנגט זיין וויבּל א פֿיך גֶּלייד
 אין קאָפּ אַרְיֵין און פון אלע זיַּתְה האבן זיך לאָנגע העלווער
 מיט אַפְעַנְעַע שנאָבָּלָס גַּעֲטָרָגָן צו אַיר, פֿעדערן האבן זיך

געדרית אין דער לופטן און דער פויגל אייז צעריסן געוווארן
אייף שטיילען.

עם אייז געוווארן שפטע. רחל אייז געזעסן און געוריינט,
געוואוסט, אז זי מיט זעליקן זייןען אייז אלעם שוולדיק. זעליך
האט זי אויפגעהויבן:

— קומ, רחל, מיר וועלן אהיים פארן.

זי זייןען ארין אין שיפל. שווערעד וואלקנס האבן זיך
מיט אמאָל גענומען שנידן פײַן דער ווייסל, זיך אועענגעַ
שטעלט, ווי ווענט, ווי חורבota, און עס אייז געוווארן שטאָקַ
פינסטער. אַ בליעַז האט אַנגעצונדַן די גאנצע ווייסל. רחל אַז
צעטומלט געוווארן פון צופיל ליכטיקיט, גאָר נישט געזען,
פארגעסן, אז זי אייז אין שיפל, און אייז אויפגעשפֿרונגען.
האט אַ קראָך געטאן אַ دونער, גלייך מע וואָלט שטיינערנֶן
בערג צעריסן, און ס'האט אַגאָס געטאן אַ מאָלַז.
רחל אייז מערד אין שיפל נישט געזען. זעליך האט
אַראָטגעוּאָרְפּן דאס רעלַק, געזוכט רחלען, זיך אַראָטגעּלְאָזַט
אונטערן וואָסער — רחל אייז נישטָן.

די ווייסל האט געשטורעטען.

שווארצע וואָלַן, ווי צעריעצטַע חיזט, מיט שווים אויף
די מיילער, האבו זיך אויפגעשנַעַלְט אַיזיך די הינטערעשטַע

פִּים, גַּעֲרָעוּעַט, זִיךְרַעֲוָאַרְפָּן אֹוֵיפֶזְלִיכְעַן. אָונְ פָּוּן אַלְעַ
הַיְתָן הַאָבָן בְּלִיצָן, וּווִ פִּיעַרְדִּיקָע סְטַעַנְגָּעַס, אִים גַּעֲבַלְעַנְדָּט
דַּי אָוִיגָּן. דַּאַט שִׁיבֵּל אַיז שְׂוִין גַּעֲוָעָן וּוַיִּיטְ פָּוּן אִים, זִיךְרַעְמָן
גַּעֲטַרְאָגָן אַלְיָין אַיְבָּעָר דָּעַר וּוַיִּסְלָק. אַוְאַלְהַאָט אִים אַיְנְגָעַ
הַילְט, אָונְ זַעֲלִיכְעַן הַאָט דַעֲרְפִּילְט, אֹז סְזַוְעַרְט אִים גַּרְינְגָעַר,
הַאָט עַר אַפְּגַעַלְאָזָט הַעֲנָט אַוְן פִּיס אָונְ דַעְרוֹעָן וּווִ אַפְּאַלְאָז
מִיט גַּרְינְגָעַ פִּיעַרְלָעַךְ שְׂוִימַט צַו אִים. מַאֲזָעָן, אַיְנְגָעַהְיָלָט
אַיְן וּוַיִּסְלְעַכְעַע בְּלִיצָן, בְּלִיְבְּטַהְעַנְגָּעַן אַיְן דָעַר לַוְפְּטָן. זִיךְרַעְמָן
רוֹפְּט אִים צַו זִיךְרַעְמָן, וּוַיִּזְוֹת אִים רַחְלָעָן, שִׁקְטָט צַו אִים בְּלִיצָן,
אוֹן דַי בְּלִיצָן, וּווִ לְאַנְגָּעַ צְוָנְגָעַן, וּוּרְעָן אַלְעַן דִּינְעָר. דַי בְּלִיצָן
קִיצְלָעָן, קַוְטָה, בְּרַעְנָעָן, אוֹן זַיְן מַאֲמָע שְׁטִיטָט אַיְבָּעָר אִם,
קוּוּנְנִשְׁטָט צִינְרוֹן אֹוֵיפֶזְלִיכְעַן אַוְן זַיְן מַאֲמָע שְׁטִיטָט אִם אַיְן מַוְילְ אַרְיָין.
אוֹן מִיט אַמְּאָלָּעָט צְעַשְׁפְּרִיט וּוְאַנְדָּע אִירָעָ וּוְאַסְעַרְדִּיקָע הָאָר,
דַי הָאָר וּוּרְעָן לְעַנְגָּעָר, וּוַיְקָלְעָן אִים אַרְוּם אָונְ, וּווִ דּוֹרָךְ
טוֹזְוַנְטָעָר רִינְגָעָס, שְׁטַרְאָמָט וּוְאַסְעָר, פָּאַרְלָעַשְׁטָט דַי בְּלִיצָן אָונְ
סְזַוְעַרְט אִים אַזְוִי גּוֹט, אַזְוִי גּוֹט אָונְ עַר שְׂוִימַט.

צָעַנְטְּרָאֵלֶּעֶר בִּיכְנָעָן אֲגָעָר
"סָולְטֹוֶר-לִיגָּעָ"
וּאֲרָשָׁע לְעָשָׂנָא 40, ג. 11